

?EI 2020, des d'un punt blau pàlid

«La Covid va venir per posar-nos un mirall al davant i fer adonar-nos de la vulnerabilitat i fragilitat de les nostres vides»

S'esgoten els últims dies del 2020. Un any maleït que ha passat volant. Malgrat tot. M'ha quedat gravat a la memòria com dies abans del 14 de març i tot dinant amb uns companys de feina, vèiem a les notícies que a Itàlia acabaven de decretar -ai, las!-, l'impagament general de les hipoteques i que tothom estava tancat a casa sense poder circular pel carrer pel "virus de Wuhan", un de tants. Ens vàrem mirar estranyats, com si allò fos un relat de ciència-ficció i, fins i tot, es va escapar algun comentari denotant com n'eren d'exagerats els italians.

No oblidaré, tampoc, l'últim cop que vaig anar al cinema, just el dia abans que decretessin aquí el confinament general. Era l'última sessió, empaquetaven les gominols i precintaven les barres on la gent sol comprar les crispetes, als treballadors ja els havien dit que l'endemà els donaven d'alta en una cosa que se'n deia ERTA i que no calia que tornessin a la feina fins a nou avís. La sala buida, la sensació de ser jo el qui estava vivint dins la diegesi de la pantalla. Mirant de reüll el mòbil i les rodes de premsa dels governs respectius i els titulars d'última hora que s'anaven succeint l'un darrere de l'altre. Desconcert i preocupació.

A partir d'aquí, el que és sabut: concerts a Instagram, militars fent rodes de premsa, el #totsortiràbé, aplaudiments a les vuit, xifres vertiginoses d'ingressats, de morts, "fake news", polítics llençant-se morts pel cap miserablement -aquí i allà-, negacionistes manifestant-se sense mascareta, antisemites barrejant Soros, Bill Gates, i tutti quanti en un conspiracionisme bastant rebuscat -i innecessari per explicar el que està passant, val a dir-ho- la competició per la vacuna, les promeses de milions, la segona onada que anticipa la tercera, etc. Tot ha passat molt ràpid. Tant, que encara és massa d'hora per saber la magnitud real del que encara estem vivint. Al darrere de tot plegat, drames personals, familiars, individuals i col·lectius.

La SARS-COV2 va venir per posar-nos un mirall al davant i per fer-nos adonar de l'extrema vulnerabilitat i fragilitat de les nostres vides, en el sentit més ampli. Allò que ens pensem inamovible i ben arrelat resulta que pot moure's de la nit al dia. Aquesta immobilitat pot saltar pels aires en un tancar i obrir d'ulls i sense veure-les venir.

Just abans del confinament es va celebrar el trentè aniversari d'una efemèride. La sonda espacial Voyager, més enllà de l'òrbita de Neptú, va fer una fotografia a la Terra. Era el 14 de febrer del 1990. S'hi veia un puntet blau, pràcticament imperceptible, suspès enmig d'una estela de llum. Era casa nostra, el nostre planeta.

L'astrofísic i divulgador Carl Sagan va posar nom a la instantània, "a pale blue dot" -un petit punt blau- i l'inspirà un llibre que ja han passat a la història: Sagan, Carl. *Pale Blue Dot: A Vision of the Human Future in Space* (en castellà). 1a ed.. Nova York: Random House, 1994.

A les acaballes d'aquest maleït any en el qual ens hem adonat de com en som de petits, m'agradaria recordar un passatge d'aquell assaig històric:

«Mira una altra vegada aquest punt. Això és aquí, això és casa nostra, això som nosaltres. Hi ha tots els qui estimes, tots els qui coneixes, tots aquells de qui has sentit parlar, cada ésser humà que va existir alguna vegada, hi ha viscut la seva vida. La suma de la nostra alegria i del nostre patiment, milers de confiades religions, ideologies i doctrines econòmiques, cada caçador i recol·lector, cada heroi i covard, cada creador i destructor de civilització, cada rei i camperol, cada jove parella enamorada, cada mare i pare, cada nen amb esperança, inventor o explorador, cada mestre de morals, cada polític corrupte, cada "superestrella", cada "líder suprem", cada sant i

pecador de la història de la nostra espècie hi ha viscut -en una partícula de pols suspesa en un raig de sol.

La Terra és un escenari molt petit en una vasta arena còsmica. Penseu en els rius de sang vessada per tots aquells generals i emperadors de manera que, en la glòria i en el triomf, pogueren convertir-se en els amos momentanis d'una fracció d'un punt. Penseu en les crueltats inacabables comeses pels habitants d'una cantonada d'aquest píxel sobre els habitants difícilment distingibles d'alguna altra cantonada, com en són de freqüents, els seus malentesos, com es desviuen per matar-se els uns als altres, com d'encesos són els seus odis.

El nostre posicionament, la nostra autoimportància imaginada, la il·lusió de tenir alguna posició privilegiada en l'univers, són desafiats per aquest punt de llum pàl·lid. El nostre planeta és un punt solitari en el gran embolcall de foscor còsmica. En la nostra obscuritat, en tota aquesta vastitud, no hi ha cap pista que ens indiqui que l'ajuda arribarà de qualsevol altre lloc per salvar-nos de nosaltres mateixos.

La Terra és l'únic món conegut, ara per ara, que albergui vida. No hi ha cap altre lloc, com a mínim en el pròxim futur, al qual la nostra espècie podria emigrar. Visitar, sí. Instal·lar-s'hi, no encara.

D'una manera o d'una altra, de moment, la Terra és el lloc on hem de fer la nostra parada. S'ha dit que l'astronomia és una experiència d'humilitat i construcció de caràcter. Potser no hi ha millor demostració de la follia dels prejudicis humans que aquesta imatge distant del nostre món minúscul. Per a mi, subratlla la nostra responsabilitat a l'hora de tractar-nos els uns als altres més amablement, i de preservar aquest punt blau pàl·lid, l'única llar que sempre hem conegut».

Carl Sagan

Que la cura d'humilitat amb la qual ens alliçona la fúria de la natura ens faci més conscients del que som, d'on som, del que podem ser.

Dedicat a tots aquells que ja només hi són gràcies a la persistència de la memòria.